LEXIC ŞI TOPONIMIE DIN MOLDOVA

MIRCEA CIUBOTARU

Podul Alb, Podul Roş şi Podul Verde

Acestea sunt trei repere toponimice înregistrate în ancheta dialectală[1] şi cea toponimică în oraşul Negreşti (jud. Vaslui)[2]. În general, denumirile podurilor sunt sintagme cuprinzând determinări adjectivale (*înalt*, *lung*, *mare*, *vechi* etc.), substantivale (*de fier*, *de piatră*), personale (*Podul Doamnei*, *Podul Hagiului*, *Podul Leloaiei*, *Podul Lungului*, *Podul Turcului* şi altele) sau toponimice (*Podul Coşnei*, *Podul Jijiei* etc.). Multe dintre acestea au devenit nume de localităţi (sate şi oraşe). În marile oraşe vechi (Iaşi, Bucureşti), ulițele podite cu scânduri groase erau numite în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea tot *poduri* (*Podul Domnesc*, *Podul Hagioaei*, *Podul Vechi*, în Iaşi, *Podul Mogoşoaiei*, în Bucureşti), iar cei însărcinaţi cu întreţinerea lor erau podarii. Ne reţine atenţia aici motivaţia numelor acelor poduri de peste pâraie, în sintagme cu determinanţi nume de culori.

În Iaşi, un pod de peste Bahlui era (şi este încă, deşi mutat pe un curs nou al râului) numit *Podul Roş*[3], iar un fost sat, înglobat în satul Vladnicul, comuna Părincea, din judeţul Bacău, s-a numit de asemenea *Podul Roşu* (1871–1968). Un magistrat ieşean din perioada interbelică încerca explicaţia denumirii *Podul Roş*, presupunând că aceasta s-ar datora faptului că pe ulița care cobora de la Curtea Domnească spre Bahlui (strada Palat de astăzi) erau încă din secolul al XVIII-lea

[1] *Noul Atlas lingvistic al României. Moldova şi Bucovina*, volum introductiv, *Date despre localităţi şi informatori*, de Vasile Arvinte, Stelian Dumistrăcel, Ion A. Florea, Ion Nuţă, Adrian Turculeţ, Bucureşti, 1987, p. 283. Aici este menţionat doar *Podul Roş*.

[2] Podul Roş a fost un pod peste râul Bârlad, pe şoseaua spre staţia CFR Negreşti, înlocuit recent de un pod nou, alăturat. În apropiere, se varsă în râu un pârâiaş care desparte fostul târg de satul Negreşti, pârâul *Sudol* (denumire veche) sau *Gârla de la Podul Roş* (perifrază înregistrată în ancheta dialectală). Podul Alb şi Podul Verde au rămas neidentificate, deşi numele nu sunt foarte vechi.

[3] *Documente privitoare la istoria oraşului Iaşi*, VII, Iaşi, 2005, editate de Ioan Caproşu, nr. 293, p. 392 (23 iunie 1777). Podul Roş a polarizat apoi numele unei mahalale (Mahalaua Podului Roş), adesea menţionată în documente istorice, cf. *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea 1, p. 579 (s.v. *Iaşii*).

ALIL, t. XLVII–XLVIII, 2007–2008, Bucureşti, p. 311–317

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)

casele prostituatelor, identificate prin perdelele roşii de la ferestre[4]. Intuiam că explicaţia este eronată, dar acum avem dovada certă că asemenea denumiri nu sunt metaforice, ci sunt motivate chiar de culorile menţionate (de regulă, roşu şi verde). Un dosar cuprinzând *Acta banilor cheltuiţi pentru zugrăvitul parmaclâcurilor de pe la poduri pe drumul oştenesc*[5] [de la Sculeni la Focşani, parcurs de armatele ruseşti, în timpul războiului ruso-turc şi apoi al ocupaţiei principatelor române din anii 1828–1834] este decisiv pentru înţelegerea motivaţiei acestor hodonime, explicită până de curând în cazul Podului Roşu de la Negreşti: balustradele metalice ale podului erau vopsite în roşu.

Tot în Iaşi, la marginea târgului, fusese în secolul al XVIII-lea un Pod Verde, probabil peste un pârâiaş care îşi avea izvorul în imediata apropiere a Bibliotecii Centrale Universitare „M. Eminescu" din prezent şi curgea spre Râpa Galbenă[6]. Denumirea *Podul Verde* se va transfera asupra porţiunii de pe traseul drumului mare al Botoşanilor (ulterior strada Carol şi apoi Bulevardul 23 August, Bulevardul Copou, azi Bulevardul Carol I), desigur începând de la fostul Pod Verde şi cel puţin până la intersecţia cu Drumul Sării (străzile Garabet Ibrăileanu şi Vasile Pogor din prezent), porţiune podită în anul 1801[7]. Mai târziu, vechiul sistem al

[4] Vasile Panopol, *Pe ulițele Iașului*, ediție de Mihai Sorin Rădulescu, Bucureşti, Editura ALL, [2000], p. 27.

[5] Arhivele Naţionale Iaşi, *Vistieria Moldovei*, dos. 657/1832.

[6] Ibidem, *Documente*, 793/21 (*Harta locului Sfântului Nicolaiu şi a megieşilor cu care bisărica au avut pricină*, din 1807 iunie 20). În 1807, pârâul înainta până în marginea Uliţei Păcurariului, unde nu mai exista podul verde. Ulterior, albia pârâului a fost umplută cu pământ, până la Râpa Galbenă. În această zonă, se adunau pâraiele de pe Dealul Copoului şi nu este exclus ca podul să fi fost distrus de ploile torenţiale din anul 1804, cf. „Ioan Neculce", anul I, fasc. II, 1921, p. 27.

[7] La 12 iunie 1801, Alexandru Ipsilant voievod dăruia vel-logofătului Iordache Cantacuzino o bucăţică de loc domnesc din Muntenimea de Sus, loc ce fusese pe traseul Drumului Aparilor, atunci închis ca netrebuitor. Locul, care apare pe harta din 20 iunie 1807 mai sus menţionată, avea capătul de răsărit „la podul ce s-au făcut acum pe Drumul Botoşanilor": Th. Codrescu, *Uricariul*, X, Iaşi, 1888, p. 88. Cf. şi Dan Bădărău şi Ioan Caproşu, *Iaşii vechilor zidiri până la 1821*, ediţia a II-a, revăzută, Iaşi, Casa Editorială Demiurg, 2007, p. 280. Este evident faptul că nu la acest pod se referă trei documente din 1826, publicate de T. Pamfile sub titlul *A doua podire a Uliţii Copoului din Iaşi, în vara anului 1826*, din „Miron Costin", anul II, nr. 1, 1916, p. 8–12, cum crede Ion Mitican în lucrarea *Urcând Copoul cu gândul la Podul Verde*, ETP Tehnopress, Iaşi, f.a. [2006], p. 18. Din litigiul mahalagiilor din Muntenimea de Mijloc cu domniţa Zoe Ghica, pentru îndreptarea şi lărgirea podului făcut mai înainte de aceştia pe drumul cel mare al Copoului, drum strâmtat de domniţă, care îşi lărgise cu mai mult de doi stânjeni ograda sa (unde se află astăzi şi corpul vechi al Liceului „Mihai Eminescu"), precum şi din menţionarea locurilor boierilor Veisa şi a uliţei ce ducea spre biserica Bunei Vestiri rezultă limpede faptul că porţiunea podită de pe drumul Copoului era capătul de jos al străzii actuale Nicolae Bălcescu. Confuzia se datorează împrejurării că în veacurile al XVIII-lea şi în prima jumătate a secolului următor toate ieşirile din Târgul de Sus spre nordul Iaşilor erau drumuri ale Copoului (zona platoului de deasupra celor trei Muntenimi) şi ale Botoşanilor, inclusiv străzile de

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)

podirii străzilor fiind depăşit, a început pavarea ulițelor din Iaşi cu pavele de piatră şi apoi cu pavele de lemn hexagonale[8]. În toamna anului 1833, s-a proiectat şoseluirea drumului Botoşanilor de la rohatca Copoului (situată la colțul de nord-est al parcului Copou de astăzi) şi „până în margine târgului, undi au fost Podul Verdi, şi până acolo undi uliţa să găseşte pardosită cu piatră"[9]. Este clar, aşadar, că la acea dată fusese pavată cu piatră fosta Uliță Sârbească (azi strada Lăpuşneanul), de la hanul lui Petrea Bacalu (de lângă fosta Academie Mihăileană) şi până la începutul Drumului Păcurarilor, unde va fi fost Podul Verde, la marginea târgului, iar de acolo, în sus, Drumul Copoului era podit. Interesele unor mari boieri (Sturza, Ghica, Cantacuzino, Balş, Catargiu), care aveau deja case mari pe Uliţa Podului Verde în primele decenii ale secolului al XIX-lea[10], explică faptul că după 1833 partea de uliță podită cu scânduri a fost pardosită cu piatră de la fostul Pod Verde şi până la casa vistiernicului Gheorghe Ghica (aflată pe locul aripei de nord a Universității „Alexandru Ioan Cuza") şi doar şoseluită de acolo şi până la rohatca Copoului[11]. După dispariția podelei de pe uliță, denumirea *Podul Verde* nu a mai dăinuit, mai ales pentru că acest traseu era deja considerat în 1832 ca fiind un segment al Uliței Mari, care se întindea de la curtea domnească şi până la bariera Copoului[12]. O altă explicație a acestui hodonim nu poate fi admisă[13].

---

astăzi Sărăria, Sf. Atanasie, Mihail Kogălniceanu şi Lascăr Catargi, nu numai bulevardul numit *Copou* după 1990. În acest sens, sunt grăitoare actele publicate de Ioan Caproşu, în *Documente privitoare la istoria oraşului Iaşi*, VI, 2004, p. 306–307, nr. 357 (2 aprilie 1761), p. 354, nr. 384 (13 iulie 1761), p. 402, nr. 443 (20 mai 1762), p. 463, nr. 527 (12 august 1763); *ibidem*, VII, 2005, p. 531, nr. 398 (18 aprilie 1779), p. 551, nr. 421 (24 august 1779), p. 557, nr. 425 (5 septembrie 1779), p. 623, nr. 475 (1 iunie 1780); *ibidem*, VIII, 2006, 45–46, nr. 29 (5 iunie 1781), p. 413–414, nr. 326 (24 noiembrie 1785).

[8] Maşina de făcut pavele din butuci groşi a fost instalată în anul 1849 în Mahalaua Sărăriei: Arhivele Naționale Iaşi, *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dos. 1649, vol. I/1847–1857, f. 132[r].

[9] Arhivele Naționale Iaşi, *Isprăvnicia ținutului Vaslui*, tr. 726, op. 813, dos. 128, f. 5[r]. Simpla pietruire a ulițelor a produs un mare disconfort îndeosebi călătorilor cu trăsuri, fapt consemnat în mărturii ale epocii, încât a fost necesară pardosirea cu pavele de piatră. Pe Uliţa Mare din Iaşi, operațiunea era proiectată pentru vara anului 1837 şi avea în vedere traseul de la biserica Sf. Andrei, de pe Podul Lung, şi până în şoseaua Păcurarului, din sus de casa Cremenalului, adică până la începutul Uliței Podului Verde: Arhivele Naționale Iaşi, *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dos. 337/1835–1842, f. 26[r–v].

[10] Dan Bădărău şi Ioan Caproşu, *op. cit.*, p. 321–325.

[11] Aceasta era situația Uliței Podului Verde în anul 1844, cf. N. A. Bogdan, *Oraşul Iaşi*, ediția a 2-a, Iaşi, 1914, p. 87.

[12] Arhivele Naționale Iaşi, *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dos. 131/1832–1835, f. 30[r].

[13] Ion Mitican, *op. cit.*, p. 17, crede că determinantul *verde* ar fi fost motivat de faptul că Drumul Copoului era mărginit de vii şi de livezi şi „mijlocit – se zicea" [adică denumirea aceasta ar fi fost justificată] şi de culoarea verde a rohătcii (barierei) de la capătul său de sus, toate aceste afirmații fiind, evident, simple presupuneri, fără nici o bază documentară şi o logică a denominației toponimice.

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)

Târgul Cucului

Un loc din perimetrul vechiului Târgul Făinii din Iaşi a început să fie numit, de pe la sfârşitul secolului al XVIII-lea[14], *Târgul Cucului*. Sinonimia, parţială[15], din enunţul „Târgul Făinii, ce-i zic acum Târgul Cucului" (1816 octombrie 24)[16] dovedeşte crearea relativ recentă a acestui al doilea nume. Explicaţia denumirii nu este facilă, căci o naivă presupunere despre cucii care cântau prin copacii ce mărgineau odinioară oraşul, înregistrată cu tot atâta credulitate gazetărească[17], nu este decât o tipică etimologie populară. Nu poate fi admisă nici motivaţia imaginată de Ion Popescu-Sireteanu, care considera că Târgul Cucului ar fi „locul de târg care a aparţinut unui proprietar numit *Cucu*"[18] – idee regăsită şi la C. Cihodaru, care vedea o relaţie între prezenţa la Iaşi a unei Ilinca Cuculeasa (30 octombrie 1783), văduva negustorului braşovan Vasile Cucu, şi Târgul Cucului[19] –, pentru că nici un târg nu putea exista în vechile oraşe pe o proprietate privată, ci numai pe loc gospod, fapt determinat de obligativitatea plăţii taxelor (mortasipia) ce asigurau venitul domniei (sau al Mitropoliei, în Bucureşti).

---

[14] Toponimul nu apare în bogata colecţie *Documente privitoare la istoria oraşului Iaşi*, vol. I–X, editată de Ioan Caproşu, care cuprinde documente dintre anii 1408 şi 1800.

[15] Cele două denumiri, cea dintâi fiind mult mai veche, au fost active în prima jumătate a secolului al XIX-lea într-o utilizare sinonimică probabil rară. *Târgul Făinii Vechi sau Târgul Cucului* mai apare doar în 1847, cf. *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea 1, p. 574 (s.v. *Iaşii*).

[16] Biblioteca Academiei Române, *Creşterea colecţiunilor în anul 1909*, Bucureşti, 1909, p. 206.

[17] Explicaţia a fost oferită de inginera Sanda Toma ziaristului Iustin Heisu, pentru „Evenimentul" (Iaşi), 8 aprilie 2000, p. 9. O regăsim şi la Ion Mitican, în lucrarea *Din Târgu Cucului în Piaţa Unirii. Itinerar sentimental*, Iaşi, ETP Tehnopress, [2003], p. 8: „Cândva, prin părţile acestea fusese marginea de răsărit a Ieşilor şi o rarişte de huci râpoasă – ori poate un rediu (pădure tânără) prin care zburau păsărelile şi-şi strigau arar numele cucii, până ce Alexandru Lăpuşneanu a adus pe coasta Bahluiului reşedinţa de la Suceava (1564)...". Ne aflăm în deplină imaginaţie... sentimentală, dublată de „probe" documentare invocate fără simţ critic, fiindcă un Rădiul Cucului, cu o vie deasupra sa, atestat la 20 ianuarie 1741 (*Documente privitoare la istoria oraşului Iaşi*, V, Iaşi, 2001, editate de Ioan Caproşu, nr. 6, p. 4) şi presupus de Ion Mitican că ar fi fost odinioară la marginea târgului, se afla în hotarul siliştelor Costuleni şi Căueşti (*Catalogul documentelor moldoveneşti din Direcţia Arhivelor Centrale*, V, Bucureşti, 1974, nr. 757, datat 11 iunie 1708). Nici strada Pădure din imediata vecinătate a Târgului Cucului nu „aminteşte după tradiţie [?] drumul croit printre pripoare spre vechiul codru păstrat multă vreme... în jurul târgului", ci conservă un nume de persoană, atestat în Iaşi începând din secolul al XVII-lea (Pădure, meşter tipograf), cf. *Istoria oraşului Iaşi*, redactori responsabili Constantin Cihodaru şi Gheorghe Platon, I, Iaşi, Editura Junimea, 1980, p. 282.

[18] *Vechi nume româneşti* (*Memoria limbii române*, IV), Iaşi, 2003, p. 172.

[19] *Istoria oraşului Iaşi*, p. 399.

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)

Existența altor locuri cu aceeași denumire, în București[20], în Vaslui[21], precum și fostul sat Târgul Cucului, înglobat în satul Dumbrăveni, din comuna omonimă, județul Vrancea, ne obligă să admitem o circulație generală a sintagmei, înregistrată de Iordache Golescu[22], și să-i căutăm un sens metaforic, adecvat desemnării unor târguri (locuri de schimb comercial). Legendele și credințele populare despre cuc, pasăre sfântă, prevestitoare a primăverii și a sorții, invocată în poezia de dragoste, dar și simbol al nestatorniciei și singurătății[23], precum și expresiile *lapte de cuc* și *a umbla de flori de cuc* nu sugerează vreo motivare a toponimului[24]. Dar sintagma *vama cucului*, care în argoul contrabandiștilor desemna locurile ascunse de trecere peste graniță sau pe lângă orice loc unde se plătea o vamă (fiindcă despre cuc se crede că își depune ouăle în cuib străin, fără vreo „răsplată"), pare a fi în relație cu *târgul cucului*, denumire metaforică pentru un loc în care, din cauza îmbulzelii, ca într-un târg cu de toate, inclusiv de vechituri[25], precum într-un talcioc, așa cum a fost Târgul Cucului din Iași până prin anul 1965, micii și numeroșii vânzători, în majoritate evrei, puteau evita plata taxelor (vama) de târg, practicând un comerț la limita legalității[26].

Vlaştină

Iorgu Iordan nota că a auzit adesea, între cele două războaie, cuvântul *vlaştină* la Buzău, mai ales în contextul *Cutare îşi face vlaştină mai mult la noi*, de

[20] V.A. Urechia, *Istoria românilor*, VII, București, 1894, p. 547 (anul 1798), A. Papiu Ilarian, *Tesauru de monumente istorice pentru România*, II, București, 1863, p. 342 (anul 1809); V.A. Urechia, *op. cit.*, X, București, 1900, p. 953 (anul 1813), 955 (anul 1814). G.I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, București, 1899, p. 462, 581, menționează Târgul Cucului alături de alte trei târguri, unde se vindeau și mărfuri de brașovenie, dar nu-l localizează în hotarul orașului. Alexandru Predescu, în *Dâmboviță, apă dulce*, București, Editura Albatros, 1970, p. 111, îl indică pe lângă biserica Sf. Gheorghe cel Nou, pe malul unui lac, format pe fostul pârâu Bucureștioara, cu „sălcii pletoase și hățiș de luncă, de unde în fiecare primăvară bucureștenii ascultau cântecul cucului. Fiind loc umbros și cu apă pentru adăpatul vitelor de povară, curând s-a născut aici un târg căruia oamenii i-au zis Târgul Cucului". În această reconstrucție, fantezia este debordantă, iar emulii ieșeni au avut ceva de învățat de la maestrul bucureștean.

[21] Direcția Generală a Arhivelor Statului, *Colecția dr. Constantin I. Istrati (1429–1945). Inventar arhivistic*, București, 1988, nr. 2066 (1865 august 9).

[22] *Pilde, povățuiri i cuvinte adevărate și povești*, din *Scrieri alese*, ediție și comentarii de Mihai Moraru, București, Cartea Românească, 1990, p. 255, unde găsim zicala „Dooă muieri șî o gâscă face Târgul Cucului", referitoare desigur la târgul foarte aglomerat din București, zicală pe care culegătorul a glosat-o astfel: „Arată gălăgia și zgomotul ce fac muierile când vorbesc, fie cât dă puține".

[23] S. Fl. Marian, *Ornitologia poporană română*, I, Cernăuți, 1883, p. 1–49.

[24] Ion Mitican, în *Din Târgu Cucului...*, p. 13, a menționat și aceste expresii, presupunând o posibilă legătură a lor cu toponimul în discuție.

[25] N.A. Bogdan, *op. cit.*, p. 84.

[26] Sintagma *vama cucului* este invocată și de Ion Mitican, *op. cit.*, p. 13, care își imaginează că unii evrei viețuitori în Târgul Cucului veniseră în Moldova prin Vama Cucului [?], fapt ce ar putea explica apariția primului toponim.

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)

unde deduce sensul „a-şi petrece timpul”[27]. DLR, t. XIII, partea a 3-a, preia ca atare aceste informaţii şi declară etimologia ca necunoscută.

Cu aceste sumare date şi cu o singură sursă, termenul rămâne destul de obscur. Un document istoric inedit, un zapis original din 16 iunie 1691[28], lămureşte cel puţin înţelesul primar al cuvântului şi oferă o soluţie etimologică. La acea dată, o Angheliţa din satul Popi, de la nord de Tecuci (sat ulterior dispărut, dar cu atestări din prima jumătate a secolului al XIX-lea, ca trup al moşiei Ţigăneşti[29]), vindea un răzor de doisprezece paşi în frunte, care se întindea din apa Bârladului şi până în bahna clucerului Ilieş. Un alt răzeş vindea şi el aceluiaşi cumpărător un răzor de douăzeci de paşi, desigur alăturat, tot din apa Bârladului şi *până în baltă, din vlaştină*, şi alţi zece paşi în frunte *la movilă iarăşi în vlaştină*. Un al treilea răzor vândut, de doisprezece paşi, mergea iarăşi *din apa Bârladului până în bană* (sic!).

Prima constatare este aceea că sensul termenului *vlaştină*, glosat de Iorgu Iordan (şi admis de DLR), este o deviaţie semantică metaforică a unui înţeles care trebuie dedus din contextul documentului citat. Este evident că vlaştina din 1691 era un teren de pe malul stâng al Bârladului, între albia râului şi o bahnă din şes. Apoi, trebuie să cenzurăm prima tentaţie de a considera termenul ca o variantă (eventual greşeală, posibilă) a cuvântului *mlaştină*, fiindcă nimeni nu vindea (şi nici cumpăra) răzoare (care nici nu puteau exista) în asemenea locuri nefolositoare. *Vlaştină*, cu sensul sau primar, este un entopic care nu a fost fişat pentru glosarul din *Chestionar toponimic şi entopic general cu un glosar de entopice onomasiologic* (Iaşi, 1978)[30], pentru că înţelesul considerat de Iorgu Iordan nu corespundea acestei clase lexicale. Conţinutul semantic şi expresia cuvântului ne trimit spre termenii de origine slavă care formează câmpul semantic ‘loc umed, mlăştinos’, bogat ilustrat şi de toponime, dintre care unele au fost obiectul unor ample discuţii[31].

Din anchetele dialectale şi toponimice din Moldova, a ieşit la iveală cuvântul *vlaşcă*, confirmat apoi şi de documente scrise, apelativ (entopic) necunoscut

[27] *Note de lexicologie românească*, V, în „Studii şi cercetări lingvistice” (SCL), XXX, 1979, nr. 1, p. 97–98.

[28] Arhivele Naţionale Bucureşti, *Documente istorice*, CCLXXX/31. Copie xerox transmisă de dl Ion T. Sion, prin amabilitatea dlui Ioan Caproşu, care ne-a semnalat prezenţa termenului necunoscut până acum în documente.

[29] *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, Volumul I, *Repertoriul istoric al unităţilor administrativ- teritoriale 1772–1988*, partea a 2-a, Bucureşti, 1992, s.v. *Popii*[3].

[30] Elaborat de Dragoş Moldovanu.

[31] Mircea Ciubotaru, *Revizuiri toponimice: Vlaşca şi Vlăsia*, în „Studii şi cercetări de onomastică” (SCO), Craiova, 5, 2000, p. 73–122, şi *Entopice de origine slavă din câmpul semantic al noţiunii ‘loc umed, mlăştinos’ şi reflexul lor toponimic*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară” (ALIL), t. XLII–XLIII, 2002–2003, p. 119–138.

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)

dicţionarelor şi glosarelor, pe care l-am identificat ca bază lexicală pentru regionimul *Vlaşca*, denumirea fostului judeţ din Ţara Românească, considerat în literatura istorică un etnonim şi mult invocat în sprijinul tezei prezenţei românilor (vlahi) şi în zona de câmpie, nu numai montană, în perioada etnogenezei lor. Termenul a fost înregistrat în DLR, t. XIII, partea a 3-a, acceptându-se şi etimologia propusă de noi, în legătură cu v.sl. ѵлага „umezeală". Din această serie onomasiologică face parte şi entopicul *vladnic*, cu acelaşi etimon slav, termen pe care însă dicţionarul citat îl consideră cu etimologie necunoscută[32].

Cuvântul *vlaştină* poate fi explicat ca un derivat românesc din *vlaşcă* + suf. *-in(ă)* şi cu acomodarea fonetică *-şc-* > *-şt-* (**vlaşcină* > *vlaştină*), cf. *vraşcină/vraştină* „vraf" (DLR). Acest sufix de origine slavă este foarte productiv, îndeosebi în derivarea unor cuvinte româneşti deja derivate (în română sau slavă) cu sufixul *-işte*, specializat în crearea de termeni entopici cu sensul local şi colectiv „loc unde este.../a fost...": *bob* > *bobişte* > *bobiştină*, *cânepă* > *cânepişte* > *cânepiştină*, *cucuruz* > *cucuruzişte* > *cucuruzaştină* (prin disimilare), *curechi* > *curechişte* > *curechiştină*, *gunoi* > *gunoişte* > *gunoiştină*, *mazăre* > *măzărişte* > *măzăriştină*, *mălai* > *mălăişte* > *mălăiştină*, *mirişte* > *miriştină*, *păpuşoi* > *păpuşoişte* > *păpuşoiştină*, *rogoz* > *rogozişte* > *rogozaştină* (prin disimilare), sau *cosi(re)* > *cosişte* > *cosiştină* / *cosaştină* (prin disimilare), *împărţi(re)* > *împărţişte* > *împărţaştină* (prin disimilare). În alte apelative, derivarea s-a realizat doar cu sufixul *-in(ă)*, ca în *frunzulină*, *leurdină*, *păiuşină*, *păpuşoină* etc.

Nu este exclus însă un împrumut v.sl. **vlaştina* < v.sl. **vlaktina* < v. sl. *vlaka*, cf. *mlaştină* < v.sl. **mlaştina* < v.sl. **mlaktina* (DLR) < *mlaka*.

În privinţa semantismului cuvântului *vlaştină*, trebuie să mai constatăm că sensul înregistrat (corect?) de Iorgu Iordan ar putea fi mai curând acela de „loc unde lâncezeşti", „loc unde se stă fără nici o treabă", cf. „a bălti (apa)". Apoi, trebuie observat că, faţă de baza *vlaşcă*, derivatul *vlaştină* va fi adăugat trăsătura distinctivă „unde a fost...", ceea ce explică faptul că în vlaştina de la 1691 erau răzoare (de fânețe), locul mlăştinos, băhnos din şesul Bârladului rămânând în capătul lor. Aşadar, înţelesul acestui entopic era identic cu acela, identificat de noi, al termenilor *vladnic* (cu var. *hlamnic*, *vlamnic*, *vlanic*, *vlainic*) şi *voloacă*, aceştia desemnând locuri pe şesurile unor pâraie, umede, dar nu băhnoase, bune pentru fânețe şi uneori arabile.

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza"
Iaşi, Bulevardul Carol, nr. 11

[32] Sub *vladnic*[2] se înregistrează un cuvânt inexistent în limba română, folosit, din eroare, de Alexandru Odobescu probabil cu sensul de „rezistent, solid", prin confuzie cu termenul *vladnic*[1], considerat în dicţionarele vremii sale şi de mai târziu ca având acelaşi înţeles.

BDD-A1272 © 2007-2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:54 UTC)